

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Nejvyšší rada soudnictví je cestou k zajištění kvalitnějšího, rychlejšího a otevřenějšího soudnictví, a tedy i soudnictví důvěryhodnějšího

Prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., v souvislosti s podpisem česko-italského memoranda

Soudce z Vás neudělá jen pouhá Vaše odbornost, ale i lidský přístup, sociální empatie a pokora

Soudce JUDr. Michael Pažitný, Ph.D.

Správné rozhodnutí je jediné to, které je spravedlivé

Soudce Mgr. Hynek Zoubek

V roce 1993 se do Brna z Justičního paláce v Praze původně stěhovalo jen 13 soudců, dnes je soudců Nejvyššího soudu 69

Z historie Nejvyššího soudu

Nejvyšší soudy České republiky a Slovenské republiky pořádají 5. – 7. listopadu 2018 konferenci na Téma "Nejvyšší soudy v měnící se době"

EDITORIAL

Slavíme. Připomínáme si 100. výročí vzniku společného státu Čechů a Slováků. V měsíci říjnu oslavy vrcholí. Je logické, že se jim věnuje také aktuální vydání čtvrtletníku AEQUITAS. Hned titulní strana připomíná, že i předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal využil možnosti zapojit se do projektu Krajského úřadu Jihomoravského kraje „100 lip – 100 oslav“ a v Tyršově sadu nedaleko sídla Nejvyššího soudu v Brně vysadil lípu, která by měla přinejmenším po následující desítky let slavné výročí připomínat. Nebyla to náhoda, že jsme zvolili datum výsadby 11. září 2018, protože to bylo přesně 25 let a jeden den poté, co se začala v Brně psát novodobá historie Nejvyššího soudu. Dne 10. září 1993 totiž byla slavnostně pro potřeby Nejvyššího soudu otevřena budova jeho současného sídla v Burešově ulici. Právě novodobá historie Nejvyššího soudu po roce 1989, a především pak jeho působení od roku 1993 v Brně, jsou námětem jednoho z článků uvnitř právě vycházejícího čísla AEQUITAS. Díky němu pokračujeme v letošním miniseriálu článků popisujících stoletou historii Nejvyššího soudu.

Transformaci federálního Nejvyššího soudu ČSFR na Nejvyšší soud nově vzniklé České republiky a jeho současné stěhování z Prahy do Brna soud před pětadvaceti lety úspěšně zvládl v čele s předsedou Otakarem Motejlem. Tato osobnost byla nedávno v anketě Lidových novin zvolena právníkem století. A to zcela jednoznačně, když svůj hlas dal Otakarovi Motejlovi každý třetí hlasující. Své nominace do ankety přitom zaslala více než stovka oslovených zástupců různorodých právnických profesí. Můžeme přímo říci, že si právníka století Otakara Motejla zvolily opravdové špičky současné české justice. Také předseda Nejvyššího soudu profesor Pavel Šámal uvedl ve své nominaci na právníka století Otakara Motejla na prvním místě.

Pro Nejvyšší soud vyvrcholí připomínka 100. výročí vzniku republiky a také 100. výročí jeho zřízení zákonem č. 5/1918 Sb. z. a n. (Sbírky zákonů a nařízení) ze dne 2. listopadu 1918 mezinárodní konferencí na téma Nejvyšší soudy v měnící se době. Je symbolické,

že konferenci společně pořádáme s kolegy z Nejvyššího soudu Slovenské republiky ve dnech 5. – 7. listopadu v Brně a Bratislavě.

AEQUITAS si dovoluje při té příležitosti zveřejnit na svých stránkách program této významné mezinárodní akce, sestavený v několika panelech z příspěvků význačných osobností evropské justice. I když je konference již uzavřena a přes mimořádný zájem odborné veřejnosti nelze přihlásit již další její účastníky, jak se stalo již zvykem, nabídne Nejvyšší soud veřejnosti živý internetový přenos, stream, a to hned ve třech jazycích – češtině, angličtině a francouzštině. Spustit si jej poté můžete na stránkách konference www.conference2018.eu. Už nyní je na těchto stránkách mnoho dalších doprovodných informací.

AEQUITAS se za dobu svého působení stal místem, kde veřejnosti představujeme nové soudce Nejvyššího soudu. A to, pokud možno, i v poněkud civilnější podobě. Dnes Vám představíme JUDr. Michaela Pažitného, Ph.D., a Mgr. Hynka Zoubka. Oba jsou nově členy občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, oba přišli ze svého předchozího působiště v Praze. Civilní i trestní kolegium Nejvyššího soudu čeká na přelomu roku menší generační obměna, kdy z každého z těchto kolegií odchází po čtyřech soudcích. Těmto soudcům, mezi nimiž je i končící předseda občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Vladimír Kůrka, se budeme podrobněji věnovat v našem následujícím vydání.

Příjemné čtení přeje
Mgr. Petr Tomíček, vedoucí redaktor AEQUITAS

Spolupráce Nejvyššího soudu a italské justice – inspirace a výzvy

Úzce a přísně zaměřený pohled českého právníka na italskou justici může vyústit v odůvodněné závěry o průtazích v soudních řízeních a v pochyby o efektivitě třístupňového soudního systému, kde je obecně konečnou instancí pro všechny spory až Nejvyšší soud (Corte di Cassazione, dále také jen „NS IT“), který pravomocně stanoví práva a povinnosti účastníků řízení.

Italský soudní systém je však studnicí inspirace pro české justiční prostředí, a to hned v několika ohledech. Pokusím se nastínit tři z nich, a to sice otázku správy soudů, spolupráce v trestních věcech a v neposlední řadě inspirativní pokroky v elektronizaci italské justice.

V posledních letech dochází k intenzivnější spolupráci mezi českou a italskou justicí, a to zejména v rovině kontaktů mezi nejvyššími soudy obou zemí. V měsících květnu a červnu 2018 navštívil předseda Nejvyššího soudu ČR Pavel Šámal dvě významné justiční instituce Itálie, a to sice Nejvyšší soud a Nejvyšší radu soudnictví (dále jen „CSM“). Obě cesty byly dlouho dopředu připravovány za profesionální a neocenitelné pomoci ze strany velvyslankyně České republiky v Itálii paní Hany Hubáčkové, paní Renaty Petroušové z protokolu Velvyslanectví a dalších. Květnová návštěva delegace předsedy Nejvyššího soudu Pavla Šámala, kterého doprovázeli soudci Milada Šámalová, Lubomír Ptáček a ředitel kanceláře předsedy Aleš Pavel, byla výrazem pokračujících dlouhodobých vztahů mezi českou a italskou justicí, přičemž jedním z impulzů bylo pracovní setkání v Praze v březnu 2017 při příležitosti návštěvy pana Giovanni Legniniho, místopředsedy italské Nejvyšší rady soudnictví, a pana Giovanni Canzia, dnes již bývalého prvního předsedy italského Nejvyššího soudu. Výstupem našeho jednání byl závěr o nutnosti sdílet zkušenosti o vzájemném fungování justičních systémů s tím, že pokračující dialog může být cestou vedoucí ke zlepšení efektivity soudních řízení a správy soudů.

Výraznějším předchozím krokem, kterým Nejvyšší soud České republiky projevil snahu etablovat odborný dialog mezi nejvýznamnějšími justičními orgány obou zemí, byla návštěva bývalého prvního předsedy Nejvyššího soudu Italské republiky,

pana Giorgia Santacroce, který vedl delegaci Nejvyššího soudu Italské republiky během oficiální návštěvy českého Nejvyššího soudu v listopadu 2014. Inspirace není v italském soudním systému těžké hledat. Velmi silná pozice moci výkonné při správě soudnictví v České republice je dlouhodobě vnímána jako určitý deficit principu dělby moci ve státě. Trend posledních dvou desetiletí, který odráží ambice soudní moci spravovat si personální, koncepční, materiální a jiné otázky více či méně nezávisle na moci výkonné, zasahuje dlouhodobě české prostředí. Vývoj, utváření a zkušenosti z evropských zemí může být pro budoucí koncepci nového tělesa nejen inspirativní, ale i poučný z hlediska jeho praktického působení v soudním systému. Zřízení orgánu správy justice za účelem zajištění co nejvyšší nezávislosti, efektivnosti a odpovědnosti soudního rozhodování vnímám jako jednu z priorit řádného zastupování soudní moci ve vztahu k moci zákonodárné a výkonné.

Návštěva soudců Nejvyššího soudu a dalších odborníků u Odvolacího soudu v Miláně a Nejvyššího kasačního soudu Italské republiky v Římě (15. 5. – 19. 5. 2016)

Z tiskové konference v Římě, svolané u příležitosti podpisu společného memoranda Nejvyššího soudu České republiky a Nejvyšší rady soudnictví Itálie

Z tohoto důvodu zorganizoval Nejvyšší soud v květnu 2015 mezinárodní konferenci, která byla diskusním fórem při hledání ideálního modelu úpravy Nejvyšší rady soudnictví, a to mimo jiné za účasti pana Alessia Zaccarii, člena italské Nejvyšší rady soudnictví, a také nově jmenovaného prvního předsedy Nejvyššího soudu, pana Giovanni Mammone, kteří na tomto fóru představili italský model soudní samosprávy.

Právě otázka ustavení podobného orgánu je předmětem diskuse v České republice, a to zejména stran toho, jaké změny by mohla přinést Nejvyšší rada soudnictví v otázkách jmenování soudců a funkcionářů soudů, vzdělávání soudců, etiky soudců a kárných řízení ve věcech soudců, správy, managementu a rozpočtu soudů, hodnocení fungování soudního systému a v dalších věcech.

Cílem červencového jednání u CSM byl podpis memoranda o porozumění, ke kterému došlo za účasti předsedy Nejvyššího soudu České republiky Pavla Šámala a místopředsedy CSM Legniniho 25. července 2018 v 11.30 hod. při oficiálním zasedání CSM, přičemž následovala tisková konference pro média.

Nejvyšší soud České republiky a Nejvyšší rada soudnictví Itálie podpisem společného memoranda deklarovali vzájemnou podporu základním hodnotám právního státu a reformě justičního systému v České republice, s cílem zřídit Nejvyšší radu soudnictví, která by měla přispět k větší nezávislosti soudů.

Nejvyšší rada soudnictví Itálie má za sebou již sedmdesátiletou tradici a její zřízení je zakotveno v italské Ústavě. Předsedou CSM je prezident republiky a jejím hlavním úkolem je především podpora nezávislosti soudců a soudnictví. Radu aktuálně tvoří 27 členů. Prezident republiky, první předseda Nejvyššího soudu a Nejvyšší státní zástupce jsou ze zákona automaticky členy CSM. Dále v radě působí 16 zástupců soudů, kteří jsou voleni soudci a jsou rozděleni podle funkcí (soudci trestní, civilní, státní zástupci). Rada zastupuje jak soudce, tak i státní zástupce.

Návštěva byla velmi dobře zorganizována, přičemž programu i slavnostního aktu podpisu se osobně zúčastnila také velvyslankyně České republiky v Itálii Hana Hubáčková. Přípravu programu zajistila za CSM vedoucí oddělení mezinárodních vztahů paní Alessandra Fraiegari a za Velvyslanectví paní Renata Petroušová.

Podle údajů z roku 2014 měla italská občanskoprávní justice 4 miliony nevyřešených soudních sporů, přičemž úctyhodný je počet advokátů působících v Itálii, kterých je čtvrt milionu.

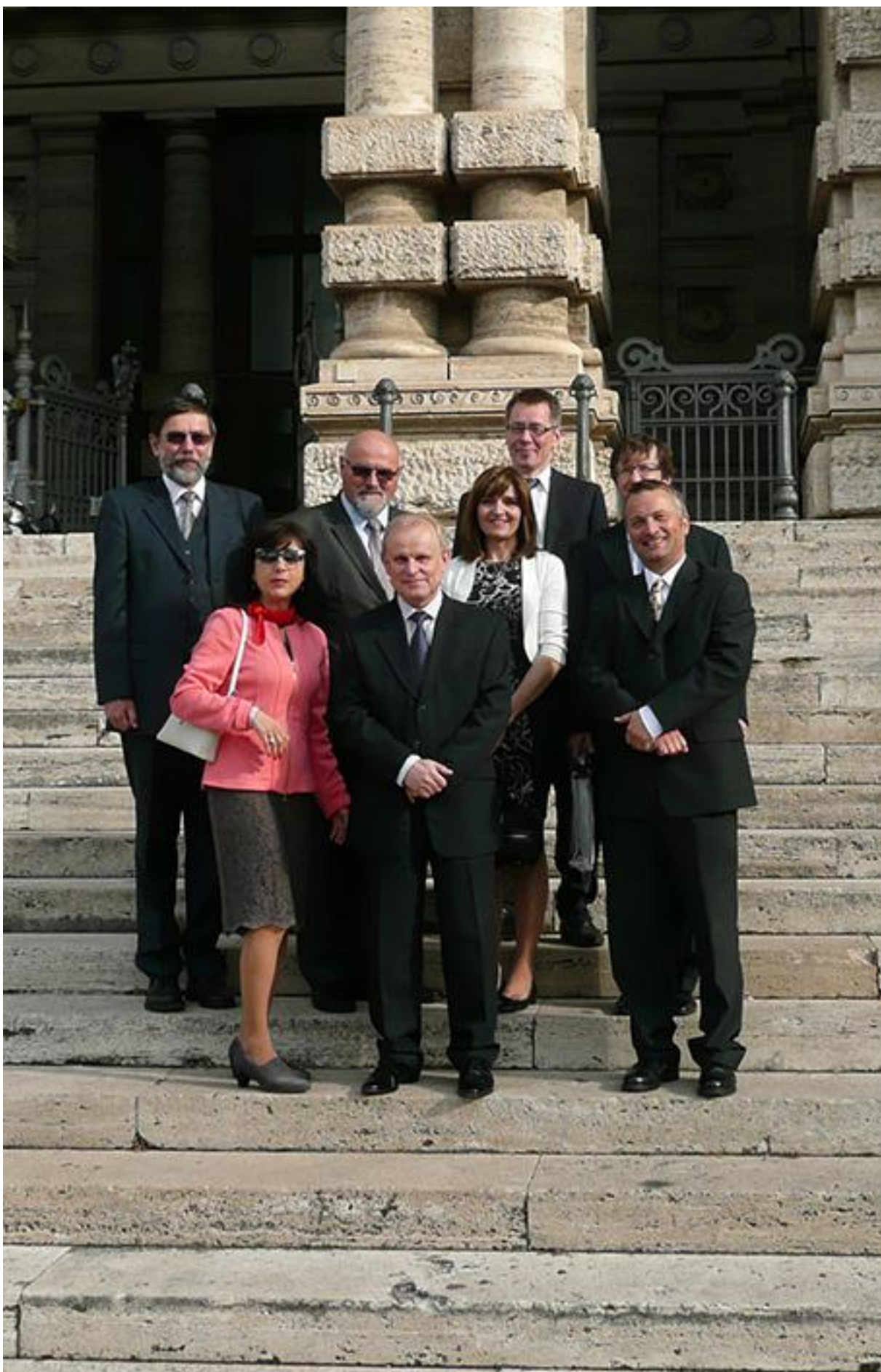
Jedním ze způsobů, jak se italský systém vyrovnává s vzrůstajícím počtem nedodělků, je postupná elektronizace justice. Veškerá podání, jdoucí od soudu k účastníkovi řízení zastoupenému advokátem, jsou elektronicky podepsána a evidenční oddělení soudů odesílají elektronicky generované emaily o tom, že podání došlo na soud. Pro přístup jednotlivce do elektronického spisu lze použít online systém zřízený advokátní komorou či soudem. Od června 2014, kdy byl v Itálii schválen nový občanský soudní řád, zavedl tento předpis pouze elektronická podání na soudech prvního stupně v celé Itálii, přičemž následoval stejný projekt i pro soudy odvolací a nejvyšší.

Povinná elektronická komunikace mezi soudy a advokáty mimo jiné znamená, že každý měsíc se elektronicky doručí miliony soudních písemností s roční úsporou pro soudy v řádu desítek milionů eur.

Dalším důležitým momentem střetávání české a italské justice je spolupráce v trestních věcech.

Soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu se každoročně účastní pracovních jednání organizovaných justiční akademii z programu Prevence kriminality. V prosinci 2012 se tak soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu, Stanislav Rizman, František Púry a Antonín Drašík účastnili jednání v Neapoli se šéfem italského úřadu boje proti organizovanému zločinu, prokurátorem Pierem Grassem.

Návštěva soudců Nejvyššího soudu a dalších odborníků u Odvolacího soudu v Miláně a Nejvyššího soudu Italské republiky v Římě (15. 5. – 19. 5. 2016)

Vzájemná výměna zkušeností byla zaměřena na dopad zvyšování trestní represe v oblasti úplatkářských trestných činů, zkušenosti s aplikací nového italského zákona o korupci, problematiku účinného boje proti organizovanému zločinu, včetně komunikace s médii a řešení problémů souvisejících s nakládáním s informacemi, otázky zajišťování majetku a praní špinavých peněz, dopady reformy italské justice na trestní řízení – zejména posílení kontradiktorního charakteru trestního řízení a vliv prvků angloamerického právního systému na italský kontinentální právní systém.

Na tuto návštěvu navázalo setkání stejné skupiny soudů na prokuratuře Italské republiky při soudu v Miláně v listopadu 2013, kde byla jednání zaměřena na otázky imunity členů Parlamentu v Itálii, boje italské prokuratury s korupcí, na otázky hospodářské kriminality a ochrany finančních prostředků EU, trestní odpovědnosti právnických osob, zejména u daňových a účetních podvodů.

Problematika organizovaného zločinu, procesních předpisů souvisejících s bojem proti organizovanému zločinu, preventivní opatření v boji proti organizovanému zločinu, trestné činnosti související s organizovaným zločinem, zajištění a konfiskace majetku jako nástroje boje proti organizovanému zločinu, úpadkových trestných činů a trestné činnosti s tím související, byly předmětem jednání se soudci a státními zástupci v Palermu v listopadu 2014.

O rok později v květnu 2015 se u soudů v Udine, v Trevízu a v Brescii diskutovalo o ekonomické kriminalitě a o úpadkových trestných činech.

Čeští soudci získali poznatky v oblasti insolvenčního zákona, úpravy úpadkových trestných činů v italském trestním zákoníku. V roce 2016 čeští trestní soudci v Miláně a v Římě diskutovali o trestné činnosti ve zdravotnictví, se zaměřením na rozhodování soudů o náhradě nemajetkové újmy při škodách na zdraví. V letošním roce byla klíčovým tématem drogová trestná činnost a prodej omamných a psychotropních látek na internetu.

Závěr: Každá země má svá specifika daná historickým vývojem, politickým prostředím a v neposlední řadě umístěním na mapě světa. Nastavení institucionální spolupráce s Itálií přináší Nejvyššímu soudu inspirační zdroje a ukazuje způsoby řešení problémů, které zatím s ohledem na bezpečnou polohu ve středu Evropy české soudy tolik nepálí. Zahraniční vztahy vnímám jako určitou pojistku proti zapouzdření a zahledění systému sama do sebe. Nejvyšší soud tak bude dále rozvíjet svoje přeshraniční kontakty nejen v rovině pracovní, ale také v rovině osobní, neboť spolupráce na unijní úrovni je především o vzájemné důvěře v systémy a ty, kteří je představují.

Mgr. Aleš Pavel

Posledním konkrétním vyjádřením česko-italské spolupráce na úrovni nejvyšších soudů obou zemí byla ve dnech 3. – 4. října 2018 návštěva soudců Nejvyššího soudu Italské republiky Dr. Irene Ambrosi a Dr. Paolo Spacianiho v Brně. Ve spolupráci s Justiční akademií a Právnickou fakultou Masarykovy univerzity přednášeli tyto soudci ve velkém jednacím sále Nejvyššího soudu na téma Milánské tabulky – rozhodování o náhradách při ublížení na zdraví, kritéria rozhodování v italské soudní praxi. Přednášku doplňoval odkazy na českou praxi soudce Nejvyššího soudu ČR JUDr. Petr Vojtek, jeden z hlavních tvůrců Metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví, vypracované Nejvyšším soudem, a dále také doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D., z Právnické fakulty Masarykovy univerzity, která akci moderovala. Bezprostředně po přednášce následovalo argumentační fórum k Metodice Nejvyššího soudu k nemajetkové újmě na zdraví, kterého se mj. účastnili MUDr. Mgr. Daniel Mališ, LL.M., advokát AK Mališ Nevrkla Legal a také JUDr. Jiří Hrádek, Ph.D., LL.M, z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Mgr. Petr Tomíček

Přijetí italských soudců Paolo Spacianiho a Irene Ambrosi u místopředsedy Nejvyššího soudu Romana Fialy (vlevo)

JUDr. Michael Pažitný, Ph.D.:

„Soudce z Vás neudělá jen pouhá Vaše odbornost, ale i lidský přístup, sociální empatie a pokora.“

JUDr. Michael Pažitný, Ph.D. (*1964)

- Studium na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze ukončil v roce 1987
- V letech 1987–1990 byl justičním čekatelem u Městského soudu v Praze, k přípravné službě přidělen k Obvodnímu soudu pro Prahu 1
- V letech 1990–1995 soudcem Obvodního soudu pro Prahu 5
- V letech 1995–1998 působil v advokacii
- V roce 1998 opět jmenován soudcem, až do roku 2001 rozhodoval na občanskoprávního úseku Okresního soudu v Berouně
- Od roku 2001 soudcem, později předsedou senátu, Krajského soudu v Praze
- Titul Ph.D. získal v roce 2015 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy ve studijním oboru Teoretické právní vědy a Občanské právo
- K 1. červenci 2018 jmenován soudcem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Jste pražským rodákem. Žijete po celý život v Praze?

Celý svůj život jsem prožil na samém jižním okraji Prahy na dohled brdských lesů a blízko soutoku Vltavy a Berounky. Krásné místo pro bydlení, v blízkosti velkoměsta, ale přitom v přírodě a s velkým množstvím příležitostí k pěší turistice a cykloturistice nebo jen tak k bezstarostnému toulání lesem.

Doposud žádný z Vašich předchůdců, kteří podobně jako Vy poskytli u příležitosti svého přidělení na Nejvyšší soud rozhovor pro AEQUITAS, nechtěl být soudcem hned od malička. Předpokládám, že Vy také nebudete výjimkou...

V dětství jsem chtěl být profesionálním fotbalistou, námořníkem nebo slavným kriminalistou. Seriózně jsem se o budoucí profesi začal zajímat až v posledním roce studia gymnázia. Velmi mě bavil zeměpis a dějepis a obecně jsem tíhnul k humanitním vědám. Zeměpis sice vítězil, nicméně představa zkoušky z matematiky na přírodovědecké fakultě mě přiměla zkusit práva. Rozhodlo i to, že možnost uplatnění po ukončení studia práv byla velmi široká.

O povolání soudce jsem začal uvažovat až v závěru vysokoškolského studia. Lákala mě na něm dosti velká míra nezávislosti, a to i v podmínkách justice před rokem 1989, o čemž jsem se mohl v průběhu praxe justičního čekatele u Obvodního soudu pro Prahu 1 osobně přesvědčit. V rodině jsme žádného právníka nikdy neměli. Otec byl stavař, matka učitelka a prarodiče pracovali v dělnických profesích. Ke studiu práv mě však nakonec nasměřovali právě rodiče.

Měl jste možnost setkat se v minulosti také s trestním právem? Třeba u prvoinstančních Obvodního soudu pro Prahu 1 a Obvodního soudu pro Prahu 5?

Po celou dobu praxe justičního čekatele jsem se připravoval na funkci trestního soudce a vůbec mě nenapadlo, že po zvolení soudcem (tehdy byl ještě soudce volen a nikoliv jmenován) pár dní poté vezmu na sebe talár a začnu projednávat a rozhodovat občanskoprávní věci. Byl to tehdy pro mě docela šok.

Pamatujete si některou z prvních věcí, kterou jste jako soudce rozhodoval?

Vzpomínám si, že první věc, kterou jsem rozhodoval, byl rozvod manželství, jež trvalo více než dvacet let. Považoval jsem tehdy za hodně zvláštní, že skoro ještě kluk ve věku něco málo přes dvacet pět let, má vykládat o generaci starším lidem něco o významu manželství, o potřebě výchovy dětí v harmonickém partnerském svazku a tak podobně. Tehdy mě velmi pomohly obě přísedící (vlastně v té době ještě soudkyně z lidu), které celou tu trochu absurdní situaci odlehčily kladením všetečných ženských otázek a bedlivým studiem občanských průkazů (těch červených knížeček v plastových deskách) rozvádějících se manželů.

Vzpomínáte i na nějakou složitější věc, na kterou se nedá ani po letech zapomenout?

Z hlediska složitosti rozhodování mi utkvěla v paměti série skutkově i právně totožných věcí určení vlastnického práva k nemovitým věcem, v nichž byla jako předběžná otázka řešena platnost kupní smlouvy s přihlédnutím k podmínkám obsaženým v ustanovení § 196a odst. 3 obchodního zákoníku (zda ocenění převáděného majetku musí být provedeno na základě posudku znalce ustanoveného soudem).

Velmi signifikantním při řešení těchto věcí byl zřetelný posun judikatury Nejvyššího soudu v čase, po který byly tyto věci rozhodovány.

Jak často se soudce setká s tím, že nabízené řešení, které je v souladu se zákonem, poněkud popírá logiku, resp. hraničí se spravedlností? Jak má v takovém případě soudce postupovat?

V teorii práva platí taková teze, že gramatický výklad určitého ustanovení právního předpisu je pouze prvotním přiblížením se k právní normě, která je do něj vtělena. Bohužel se v praxi stává, že gramatický výklad je tím jediným, co ten, kdo aplikuje právo, použije. Existují pochopitelně i další standardní i nadstandardní metody výkladu a takovéto, co je často vysmívané, tedy zdravý selský rozum. Zhruba tímto způsobem se má hledat spravedlnost, které nemá právo překážet, ale být nástrojem jejího prosazení v každém konkrétním případě.

Měl jste a máte profesní vzory?

Čekáte-li, že budu jmenovat v české justici obecně uznávané odborné autority, které by měly být mými profesními vzory, neučiním to. Hodně jsem se naučil od soudců, kteří byli mými školiteli u Obvodního soudu pro Prahu 1 v průběhu mé čekatelské praxe a také od kolegů, s nimiž jsem měl tu čest za ta léta výkonu soudcovského povolání pracovat. A víte, soudce se má vzdělávat sám celý profesní život a ta potřeba posouvat se dopředu nemá vycházet z jeho okolí, ale přímo z něj. Není to však jenom o odborných znalostech, ale i o získávání nových životních zkušeností. Soudce totiž nedělá jenom jeho odbornost, ale i lidský přístup, chcete-li sociální empatie, a pokora. Bohužel, ne každému soudci je v dnešní době toto slovo vlastní.

Setkal jste se už před nástupem na Nejvyšší soud s některým ze svých nynějších kolegů, soudců?

V minulosti jsem se setkal s JUDr. Blankou Roušalovou, která, stejně jako já, působila v první polovině 90. let u Obvodního soudu pro Prahu 5. S JUDr. Františkem Ištvánkem jsem hrával v dresu Městského soudu v Praze rekreační fotbalovou ligu a JUDr. Blanka Moudrá, JUDr. Jitka Dýšková a JUDr. Ing. Pavel Horák. Ph.D. jsou mí bývalí kolegové z Krajského soudu v Praze.

Co je na soudcovském povolání podle Vás nejkrásnější? Má také své negativní stránky? Co je specifické pro soudce v civilních věcech?

Nejkrásnější na soudcovském povolání je nezávislost. Ano, uvědomuji si, že je to trochu klišé a že by takto zřejmě odpověděl každý soudce. Zároveň se ale bez nezávislosti profese soudce dělat nedá. Není to ovšem nezávislost na nikom a ničem, jak se to snaží někdy v souvislosti s mediálně žhavými kauzami prezentovat široké veřejnosti někteří politici a novináři, popřípadě různí tzv. občanští aktivisté. Odpovědnost soudce za jeho rozhodnutí v souladu se zákonem a jeho svědomím, jež je motorem hledání spravedlnosti, je druhou stranou mince, tedy oné nezávislosti. A negativní stránka soudcovské profese? Potřeba určité míry sebeomezování, autocenzury a tolerance tam, kde by při výkonu jiné profese vůbec nepřipadala v úvahu.

Na práci civilního soudce je přitažlivý a také hodně důležitý fakt, že si sám tvoří spis od samého začátku řízení, a tím pádem si za všechny nedostatky a pochybení, které se v něm objeví, může sám.

V průběhu působení u Okresního soudu v Berouně jsem velmi často rozhodoval spory o věcná práva k nemovitým věcem a tuto oblast soukromého práva jsem si velmi oblíbil.

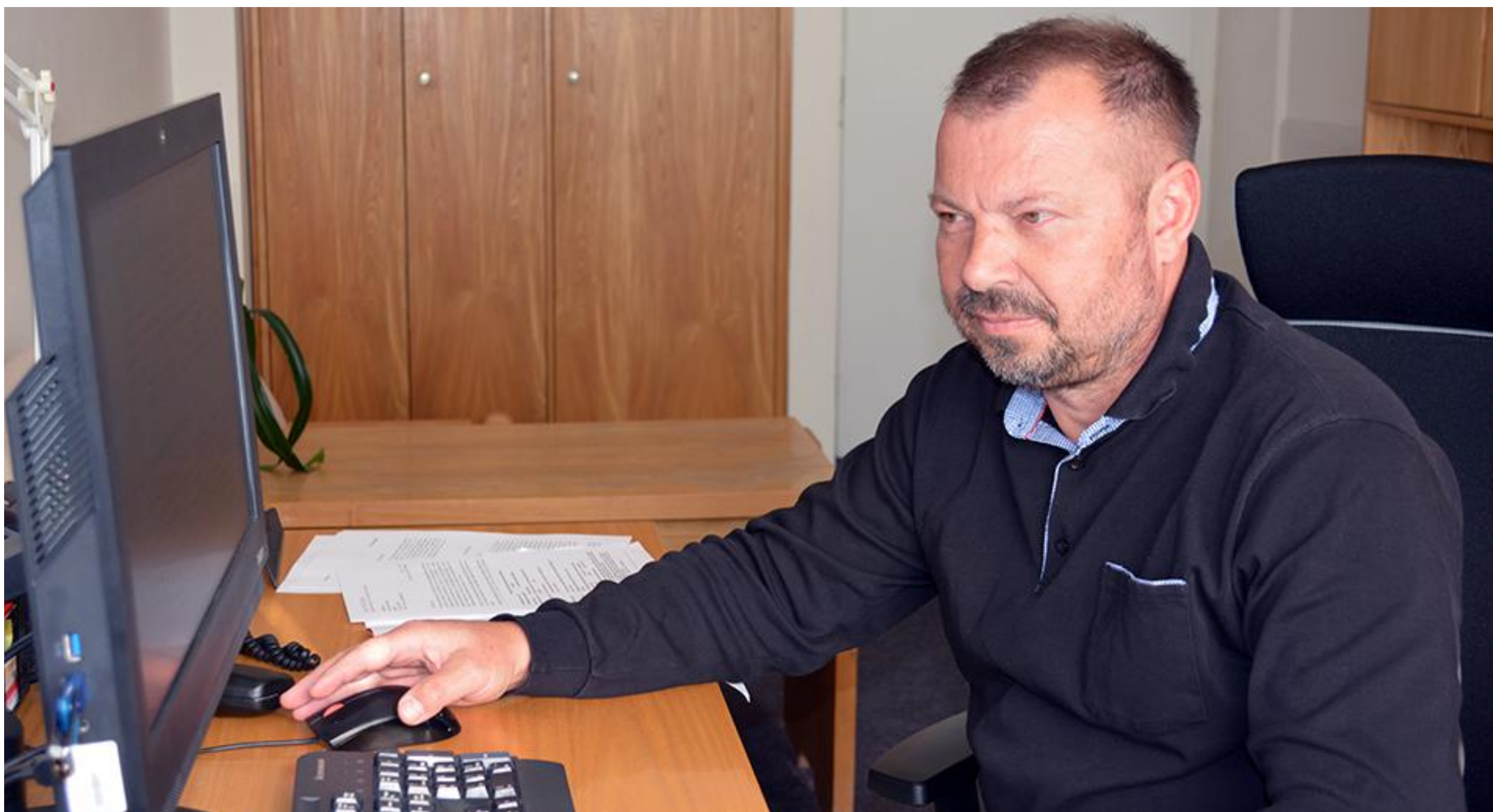
Byl jsem proto velmi rád, že jsem téměř dva roky mohl při stáži u Nejvyššího soudu být členem senátu 22, jenž se na tuto agendu specializuje. Díky současným členům tohoto senátu, jakož pochopitelně i díky těm, kteří v něm v minulosti působili, byla postupem času pro rozhodovací praxi v oblasti věcných práv vytvořena srozumitelná a vnitřně konzistentní judikatura, která je užitečným vodítkem při řešení i velmi komplikovaných věcí.

Jak moc jsou soudci civilního kolegia Nejvyššího soudu vzhledem k rozsahu nápadu zatíženi?

Na všech stupních soudní soustavy v České republice je vytížení soudců poměrně značné. Vyřizování věcí u Nejvyššího soudu má však určitá specifika plynoucí zejména z toho, že jde o striktně týmovou senátní práci iniciovanou podáním mimořádného opravného prostředku. Podle mého názoru se bohužel nenaplnil záměr právní úpravy dovolání v občanském soudním řádu, jež vstoupila v účinnost od 1. ledna 2013. K odbřemenění Nejvyššího soudu nedošlo, ba naopak, nápad dovolání v civilních věcech zpočátku vzrostl. Zcela zásadním problémem se stalo posuzování přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 občanského soudního řádu, které soudci zabírají minimálně polovinu času práce v každém jednotlivém případě. Je to především způsobeno tím, že dovolatelé, ač povinně zastoupeni advokáty, nedokážou srozumitelným, avšak striktně nastaveným předpokladům přípustnosti dovolání, v nezanedbatelném procentu případů vyhovět. Nejvyšší soud přitom ale musí vždy ústavně konformním způsobem vysvětlit důvody, pro které přípustnost dovolání v konkrétní projednávané věci neshledal. Zbytečně se tak plýtvá čas a energie na posuzování případů, které nemají z hlediska plnění základní úlohy Nejvyššího soudu, tj. sjednocování rozhodovací praxe obecných soudů v České republice, žádný význam.

Aktuálně se vedou diskuze na téma návrhu věcného záměru nového civilního řádu soudního. Nejvyšší soud tento materiál zveřejněný Ministerstvem spravedlnosti opakovaně kritizuje. Nelíbí se ani Soudcovské unii. Co na něm nejvíce vadí Vám?

O věcném záměru civilního řádu soudního již toho na Nejvyšším soudu a na různých odborných fórech bylo řečeno a napsáno mnohé a zcela jistě není diskuze u konce. Nechci být přespříliš příkrý, ale souhlasím se stanoviskem Soudcovské unie ČR, že věcný záměr civilního řádu soudního je promarněnou šancí na moderní procesní předpis pro 21. století. Přitom čeští soudci nový civilní procesní předpis potřebují a zaslouží si jej. Mělo by se však jednat o komplexní právní úpravu se zřetelným akcentem na propojení nalézací a vykonávací fáze řízení a nikoliv o neambiciózní legislativní projekt zachovávající současný stav právní úpravy roztržité do několika procesních předpisů.

V té souvislosti se nabízí otázka, do jaké míry je dobré se inspirovat při tvorbě zákonů nebo jejich novel v zahraničí?

Myslím si, že z historických důvodů bychom se při tvorbě či novelizacích zákonů v oblasti soukromého práva měli inspirovat úpravami, které jsou nám nejbližší, tj. rakouskou a německou. Vždy bychom však měli mít na paměti, že inspirovat se jinde je dobré pouze tím, co se v praxi osvědčilo. Pokud jde o novou úpravu procesních předpisů, pak zcela zásadním inspiračním zdrojem mají být názory těch, kteří tyto předpisy aplikují v každodenní praxi.

Ve Vašem životopisu je zajímavé, snad až překvapivé, působení v advokacii v letech 1995–1998. Proč jste šel po prvních pěti letech ve funkci soudce do advokátní kanceláře, co Vám působení v ní přineslo, a proč jste se opět na soudy vrátil?

Doba první poloviny 90. let minulého století byla v české společnosti velmi hektická. Pro českou justici to ovšem příliš neplatilo. Nebyl zde rovněž nikdo, kdo by hájil zájmy soudců. Běžně soudce odolával atakům účastníků řízení a někdy i jejich zástupců za způsob svého rozhodování a difamujícím výrokům o „bolševických soudcích“ a „starých strukturách“. Vzhledem k tomu, že jsem se za nic takového nepovažoval a také ani nemohl, protože jsem se stal soudcem až v roce 1990, řekl jsem si po poradě s rodinou „dost!“ a přijal jsem nabídku pracovat v jedné pražské advokátní kanceláři.

Advokátní praxe mě naučila schopnosti rozpoznat, jak dobrý soudce spor mého klienta projednává a rozhoduje a jak kvalitní advokát zastupuje protistranu. Tato schopnost se mi velmi hodila poté, kdy jsem se do justice vrátil. Po třech letech v advokacii jsem poznal, že jde o podnikání se všemi pozitivními i negativními stránkami, které k tomu patří, a ty negativní, především nedostatek času na cokoli jiného, než práci, převládly.

Jak relaxujete? Pomáhá Vám k tomu sport nebo například účast na kulturních akcích?

Práce soudce je o přemýšlení, třídění myšlenek, jejich formulování navenek a hlavně o soustředění. Ta myšlenková činnost se v mém případě dobře kompenzuje, asi jako u každého duševně pracujícího, pohybem. Mám rád pěší turistiku, pravidelně cvičím v posilovně a užívám si i při manuálně náročnější práci na zahradě. Velmi rád také navštěvuji hrady a zámky. V zimě nebo za špatného počasí nepohrdnu dobrou knížkou. Mám rád špionážní a historické romány a také jsem si oblíbil historické detektivky spisovatele a historika Vlastimila Vondrušky.

Jaký je Váš vztah k Brnu? Nevadí Vám dojíždění, rodinný život „na dálku“?

Brno je velmi příjemné město a je v něm i dost příležitostí sportovního i kulturního vyžití. Oproti Praze je možné se v Brně dostat na mnoho zajímavých míst pěšky. Přiznám se, že — byť zde na Nejvyšším soudu díky předchozí stáži působím již více než dva roky — na volnočasové aktivity jsem si čas zatím nenašel. A dojíždění? To mi vůbec nevadí. Bude to nyní vypadat, že národnímu dopravci na železnici dělám PR, ale vlakové spoje, kterými jezdím, jsou rychlé, pohodlné a spolehlivé. Na dálnici D1 ve stavu, v němž nyní je, bych autem vyrazil jen zcela výjimečně. Samozřejmě, práce mimo domov trochu zaběhlý životní styl poznamená, nicméně manželka to přijala s velkým pochopením a za to si zaslouží můj dík.

Děkuji Vám za rozhovor

Soudce Mgr. Hynek Zoubek:

„Správné rozhodnutí je jedině to, které je spravedlivé.“

Mgr. Hynek Zoubek (*1976)

- Studium na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze ukončil v roce 2002
- V roce 2003 byl přijat na místo justičního čekatele u Městského soudu v Praze, k přípravné službě přidělen k Obvodnímu soudu pro Prahu 4
- V letech 2006–2013 předsedou senátu Obvodního soudu pro Prahu 4
- V letech 2013–2015 samosoudcem Městského soudu v Praze
- V letech 2015–2018 místopředsedou Městského soudu v Praze
- K 1. září 2018 jmenován soudcem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Přicházíte k Nejvyššímu soudu z Městského soudu v Praze, jste pražským rodákem?

V Praze jsem se narodil a vystudoval vysokou školu, celý život žiji v Praze 4. U Městského soudu v Praze, potažmo u Obvodního soudu pro Prahu 4, probíhala moje přípravná služba justičního čekatele a k Obvodnímu soudu pro Prahu 4 jsem byl také po jmenování přidělen k výkonu funkce soudce. Pro Brňáky jsem tedy čistokrevný Švéd nebo možná ještě něco mnohem horšího. (úsměv)

Jaký je tedy Váš vztah k Brnu? Do jaké míry je nepříjemné pravidelné dojíždění z Prahy?

Dojíždění chápu jako nutné zlo, které se ale mnohem lépe snáší, pokud máte od dětství rád vlaky a tento – možná infantilní – rys Vám přetrvává i do dospělosti. Vlaková spojení z Prahy jsou rychlá, častá a spolehlivá, takže v tomto ohledu jsou na tom kolegové z některých jiných končin republiky určitě hůře. Vzhledem k tomu, že moje děti jsou ještě relativně malé, vzniká mi největší dluh u nich; snažím se jim to vynahrazovat, jak jen to jde.

Brno není jen město plné studentů a hipsterských kaváren, ani historické centrum, Špilberk a Petrov. Je to i spousta zeleně, Kamenný vrch s koniklec, Masarykův háj nad Pisárkami, kudy chodím pěšky na trolejbus, nebo obora Holedná. Jako Švéd mohu Brno každému vřele doporučit! (úsměv)

Kdy jste se rozhodl, že budete studovat právnickou fakultu? A kdy jste začal uvažovat o kariéře soudce?

Vystudoval jsem gymnázium s matematicko-fyzikálním zaměřením a na „matfyz“ jsem také podával přihlášku. Příjímací zkoušky na práva jsem dělal vlastně jen z důvodu rodinné tradice, když oba mí rodiče jsou právníci.

Studium obou škol nešlo skloubit, přednost dostala práva, nicméně po celou dobu studií jsem si přivydělával doučováním matematiky. Jsem tedy výjimka z pravidla, že na práva jde ten, komu nejdou počty. Od počátku jsem měl jasno, že pokud se budu právem živit, pak je soudcovské povolání moje první a jediná volba.

Pamatujete si na svoji první rozhodovanou věc v soudcovském taláru?

Myslím, že šlo o mimořádné zvýšení odškodnění za ztížení společenského uplatnění, ale už si to nepamatuji přesně. Zato si vybavuji své putování po budovách pražské justice, které dokumentuje, že vývoj se pohybuje po spirále.

Začínal jsem soudit v budově ve Spálené, kde se tehdy tísnil Městský soud v Praze s Obvodním soudem pro Prahu 4, a to v jedné ze tří jednacích síní s bočním vchodem z Karlova náměstí. Na několik měsíců jsem pak šel na výpomoc na exekuční úsek, který měl detašované pracoviště v budově bývalých jeslí ve Znojenské ulici a kde justiční stráž u vchodu s mříží seděla na dětských židličkách. Mimochodem, tato budova byla po otevření Justičního areálu na Míčáncích předána Městské části Praha 4 a dnes je z ní ostudná ruina.

Živě si také pamatuji samotné stěhování do nového justičního areálu v říjnu 2006 s tím, že nebylo doprovázeno jen nadšeným přijetím. Zpětně si ale uvědomuji, jaké zázemí a komfort pro soudce areál nabízí. Přes budovu bývalé tabákové rezie (uvedený nápis je na fasádě stále viditelný) ve Slezské ulici a insolvenční úsek jsem se pak vrátil do hlavní budovy Městského soudu v Praze ve Spálené na civilní odvolací agendu a spolu se senátem opět soudil v jedné z uvedených jednacích síní s přístupem z Karlova náměstí.

Můžete označit nějaké soudní řízení, které Vám utkvělo v paměti jako nejsložitější?

Jako většina nově jmenovaných soudců jsem přebíral soudní oddělení po svém předchůdci a pamatuju si, že mělo asi 270 věcí v běhu a nápad v té době nebyl zrovna malý. Dosty jsem si tak užil různých zestárlých vypořádání společného jmění manželů, smluv o dílo, a podobně. Určitě ne nejtěžší, ale nezapomenutelné, bylo třeba vypořádání společného jmění manželů staršího věku, kde bývalý manžel (žalobce) pedanticky sepisoval na čtverečkový papír majetek nashromážděný za desítky let manželství a přiváděl tím v úžas i vztek všechny zbývající procesní subjekty. V době, kdy jsem věc přebíral, bylo předmětem vypořádání už asi 150 položek, včetně koberce hnědého (předsíň), koberce šedivého (obývací) a koberce zeleného (ložnice). Koberce byly na podlaze jen volně položené, takže jsem po bedlivém studiu judikatury bohužel dospěl k nepochybnému závěru, že se nestaly součástí nájemního bytu. Zadal jsem proto znalecký posudek k ocenění těchto a všech dalších movitých věcí, přičemž znalec koberce ocenil obvyklou cenou 0,- Kč s odůvodněním, že prošlapané a podle nábytku ustřižené koberce by si nikdo nevzal ani do zastavárny. Po dotazu, zda tedy nechce žalobce vzít žalobu ohledně takovýchto obdobných položek zpět, jsem se dočkal vyjádření, že nikoliv, neboť má ke kobercům citový vztah, jelikož se mu s nimi pojí vzpomínky, jak se žalovanou zařizovali společnou domácnost. To již v jednací síni nevydržel advokát protistrany a přednesl návrh, že žalobci koberce osobně sbalí, naloží do auta a odveze, kam si bude přát. Když po několika letech věc doklopýtala do rozsudku, který čítal asi deset výroků a v jehož rámci jsem jednotlivé majetkové hodnoty pracně přehazoval mezi účastníky tak, aby na peněžním vypořádání zbývalo doplatit co možná nejméně, překvapil žalobce po vyhlášení rozsudku všechny přítomné tím, že se na místě vzdal práva odvolání, neboť mu celou dobu „šlo jen o spravedlnost“, načež se na svou bývalou manželku obrátil se slovy: „A tebe, Marie, zvu na večeři.“

Co mu rozhořčená paní Marie odpověděla, již nebylo možné pro všeobecný rozruch zaprotokolovat... (úsměv).

Jak často se soudce setká s tím, že nabízené řešení, které je v souladu se zákonem, poněkud popírá logiku, resp. hraničí se spravedlností? Jak má v takovém případě postupovat?

Na to se dá odpovědět bonmotem, že pokud soudce dojde k nelogickému řešení, neaplikoval zřejmě správně logický výklad. Jak říkala moje bývalá předsedkyně odvolacího senátu, rozhodnutí má být nejen správné, ale i spravedlivé a já si navíc myslím, že tyto dva atributy vůbec nejsou v opozici. Správné rozhodnutí je přece jediné to, které je spravedlivé. Zřejmě si poněkud naivně myslím, že pozitivní právo nemusí být v rozporu s právem přirozeným, zvláště dnes, kdy má soudce při aplikaci pozitivního práva k dispozici tolik korektivů dobrých mravů, veřejného pořádku a obyčejné lidské slušnosti, nemluvě o prozařování ústavních kautel celým právním řádem.

Máte profesní vzory?

Během své přípravné služby jsem měl veliké štěstí na školitele a moc rád na tu dobu vzpomínám i kvůli tomu, že nás, justičních čekatelů, bylo v té době v obvodu Městského soudu v Praze opravdu hodně a společně tvoříme silnou soudcovskou generaci. O tom, že se budu chtít nadále věnovat civilnímu právu, rozhodlo už vlastně to, že jsem začínal u skvělé školitelky na civilním úseku. Samotný systém přípravné služby byl velmi propracovaný, k čemuž přispívaly i přednášky zkušených odvolacích soudců, z nichž někteří přešli na Nejvyšší soud, a já se teď mohu nazývat jejich kolegou, na což si stále nemůžu úplně zvyknout. Samozřejmě, že velmi oblíbená, až legendární, byla školení pro začínající soudce, týkající se civilního procesu. Byl to v nejlepší slova smyslu manuál pro použití o. s. ř.

Jak často jste čerpal z judikatury Nejvyššího soudu při svém předchozím působení u soudů nižších instancí?

Na to je myslím jednoznačná odpověď. Soudce se bez znalosti judikatury prostě neobejde, patří to k jeho základní profesní výbavě. Navíc jsou některé oblasti, kde Vám samotná četba zákona stačit nemůže, protože judikatura právo dotváří opravdu silně. Namátkou mohou zmínit natolik nesouvisející oblasti, s nimiž jsem přišel do styku, jako je bytové právo, restituční zákonodárství nebo věci konkursní a insolvenční.

Považujete přidělení k Nejvyššímu soudu za vrchol své dosavadní kariéry? Uvažoval jste v době, když jste začínal soudit, že by právě toto mohl být Váš profesní cíl?

Na jedné straně je třeba objektivně říci, že Nejvyšší soud je vrcholný orgán obecné justiční soustavy a působit u něj tak není věc běžná a samozřejmá. V tomto směru cítím radost i závazek, že můžu na Nejvyšším soudě pracovat. Na druhou stranu snad nevyzní příliš licoměrně, pokud po nerudovsku řeknu, že „čím jsem byl, tím jsem byl rád“. V době, kdy jsem začínal soudit, jsem měl dost práce se svým soudním oddělením a žádné cíle ve stylu: „za pět let odvolací soud, za deset let Nejvyšší“ jsem si nekladl; ostatně si myslím, že u soudce takové plánování „kariéry“ ani dost dobře nedává smysl. Navíc v době, kdy jsem začínal soudit, jsem měl takový respekt ke starším a zkušenějším kolegům, že pro mě i soudce, natož předseda senátu odvolacího senátu, představoval „poloboha“. Je velmi příjemné zjištění, že i v justici platí obecná poučka, že čím větší machr někdo je, tím vystupuje skromněji a přirozeněji.

Co je na soudcovském povolání nejkrásnější a jaká naopak přináší negativa?

Nebudu příliš originální: Nejkrásnější je samozřejmě nezávislost v rozhodovací činnosti. Profese soudce je pro mě tvůrčí činnost založená na zvládnutém řemesle. Jako málokdo jiný máme ten luxus, že pracujeme skutečně svobodně, nejsme a nesmíme být nikomu poplatní.

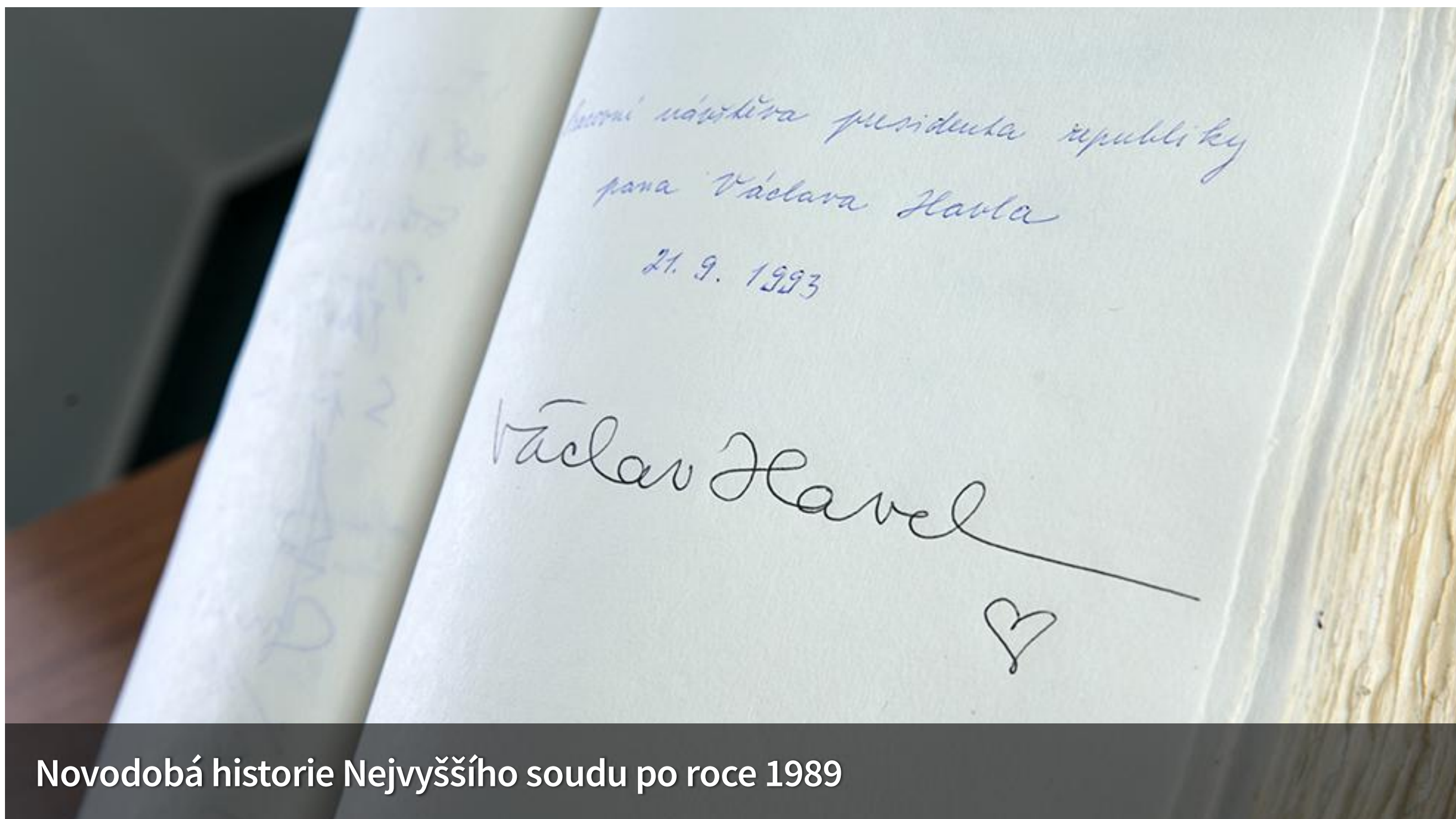
Negativní stránkou, dá-li se to tak říci, je značná psychická náročnost naší práce, například u opatrovnických soudců na prvním stupni zcela enormní. Ona tvůrčí činnost totiž není prací umělce nebo vědce stojící mimo čas a prostor, ale je vždy rozhodováním o konkrétních lidských osudech.

Aktuálně se vedou diskuze na téma návrhu věcného záměru nového civilního řádu soudního. Jak tento návrh hodnotíte?

Co se týče pasáží týkajících se dovolacího řízení, pak plně odkazuji na vyjádření občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, učiněná již na přelomu loňského a letošního roku. Jinak považuji za přinejmenším dost zvláštní situaci, kdy sice máme moderní úpravu insolvenčního práva a procesu, nový zákon o zvláštních řízeních soudních a rovněž mnohokrát nemilosrdně znovelizovaný exekuční řád z roku 2001, nicméně všechny tyto procesní výhonky jsou naroubovány na vetříchý kmen 55 let starého obecného předpisu. Stav tohoto kmene lze místo teoretických rozborů demonstrovat na příkladu, že máme ustanovení § 320a občanského soudního řádu, máme i ustanovení § 320aa a § 320ab, zato třeba mezi ustanoveními § 181 a § 200 zeje díra. Myslím si, že nový a moderní kodex civilního procesu si Česká republika zasloužila už dávno. Z jakých principů má ale vycházet a jak má vypadat, upřímně řečeno nevím. Skutečně se primárně považuji za praktika, nikoliv za osobu v tomto směru dostatečně erudovanou, tedy legislativce s teoretickým fundamentem. Pokud si mohu dovolit ještě jeden příměr: řidič si jistě může postěžovat na to, že řídí starý a rozvrzaný autobus a může i nový nekvalitní autobus z hlediska svých zkušeností neomylně rozpoznat, ale na to, aby vyprojektoval autobus nový, musí mít mimořádné vlastnosti, kterých se mi nedostává.

Děkuji za rozhovor.

Novodobá historie Nejvyššího soudu po roce 1989

Čtvrtletník AEQUITAS se od svého prvního letošního čísla postupně věnuje zásadním okamžikům stoleté historie Nejvyššího soudu od jeho zřízení zákonem č. 5/1918 Sb. z. a n. z 2. listopadu 1918.

Novodobá polistopadová historie Nejvyššího soudu se odvíjí především od ledna 1990, kdy se jeho předsedou stal JUDr. Otakar Motejl. Ten musel nejprve očistit tehdejší federální Nejvyšší soud ČSFR od nomenklaturních komunistických kádrů. Někteří z těchto režimu poplatných soudců odešli po jeho zvolení sami, což Otakar Motejl sám opakovaně kvitoval například ve svých memoárech, systémově pak očistu justice, a tedy i Nejvyššího soudu, vyřešilo přijetí zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanovily „některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní republiky, České republiky a Slovenské republiky“. Tento dodnes platný zákon v aktuálním znění § 2 konstatuje, že překážkou pro výkon funkce soudce je například členství v bývalých Lidových milicích, spolupráce se Státní bezpečností a další působení na místech anebo postech vyjmenovaných pod písmeny a) až h) tohoto ustanovení.

Otakar Motejl

K 1. lednu 1993 se rozpadl společný stát Čechů a Slováků a spolu s tím zanikla i federální struktura soudnictví. Nejvyšší soud jako nástupce federálního Nejvyššího soudu ČSFR se v průběhu roku 1993 opět vrátil z Prahy do Brna. Jeho stěhování z Justičního paláce v Praze (dnešního sídla Vrchního soudu) na Moravu však nebylo přímým důsledkem rozpadu federace. Hovořilo se o něm, a dokonce i hlasovalo v poslanecké sněmovně, už v roce 1991. Velmi významnou politickou sílu tehdy představovaly hlasy moravských poslanců, usilujících o zdůraznění významu Moravy a Slezska. Nebylo proto překvapením, že návrh na přesun federálního Nejvyššího soudu z Prahy do Brna předložila už v červenci roku 1991 na 16. společné schůzi Sněmovny lidu a Sněmovny národů Parlamentu ČSFR poslankyně Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko MUDr. Marta Nazari-Buřivalová. V Brně se tou dobou připravovalo zřízení Ústavního soudu, proč tedy na půdě poslanecké sněmovny nenavrhnout také přesun Nejvyššího soudu do města, kde dříve tři desítky let působil? Návrh poslankyně Marty Nazari-Buřivalové však tehdy ještě potřebnou podporu mezi poslanci nezískal.

Brno se přesto sídlem Nejvyššího soudu přibližně rok a půl po zmíněném hlasování poslanců definitivně stalo, a to díky ustanovení § 33 odst. 1 zákona České národní rady č. 17/1993 Sb. Tento zákon změnil a doplňoval tehdejší zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění zákona č. 264/1992 Sb. Účinnosti nabyl od 1. 1. 1993. Ustanovení § 1 odst. 2 vyjmenovávalo jednotlivé soudní instance takto: „Soudy České republiky jsou: Nejvyšší soud České republiky (dále jen Nejvyšší soud), vrchní soudy; krajské soudy; vyšší vojenské soudy; okresní soudy a vojenské obvodové soudy; v době branné pohotovosti státu též vyšší polní soudy a nižší polní soudy“. Tato novela označila Nejvyšší soud v Brně za faktického nástupce původního Nejvyššího soudu České a Slovenské federativní republiky, nástupcem republikového Nejvyššího soudu z předešlých let se pak stal Vrchní soud v Praze a Vrchní soud v Olomouci, jehož vznik novela zákona o soudech a soudcích teprve předpokládala. Automaticky podle stejného klíče k jednotlivým soudům přecházeli od původních soudů československé federace i jejich soudci a zaměstnanci.

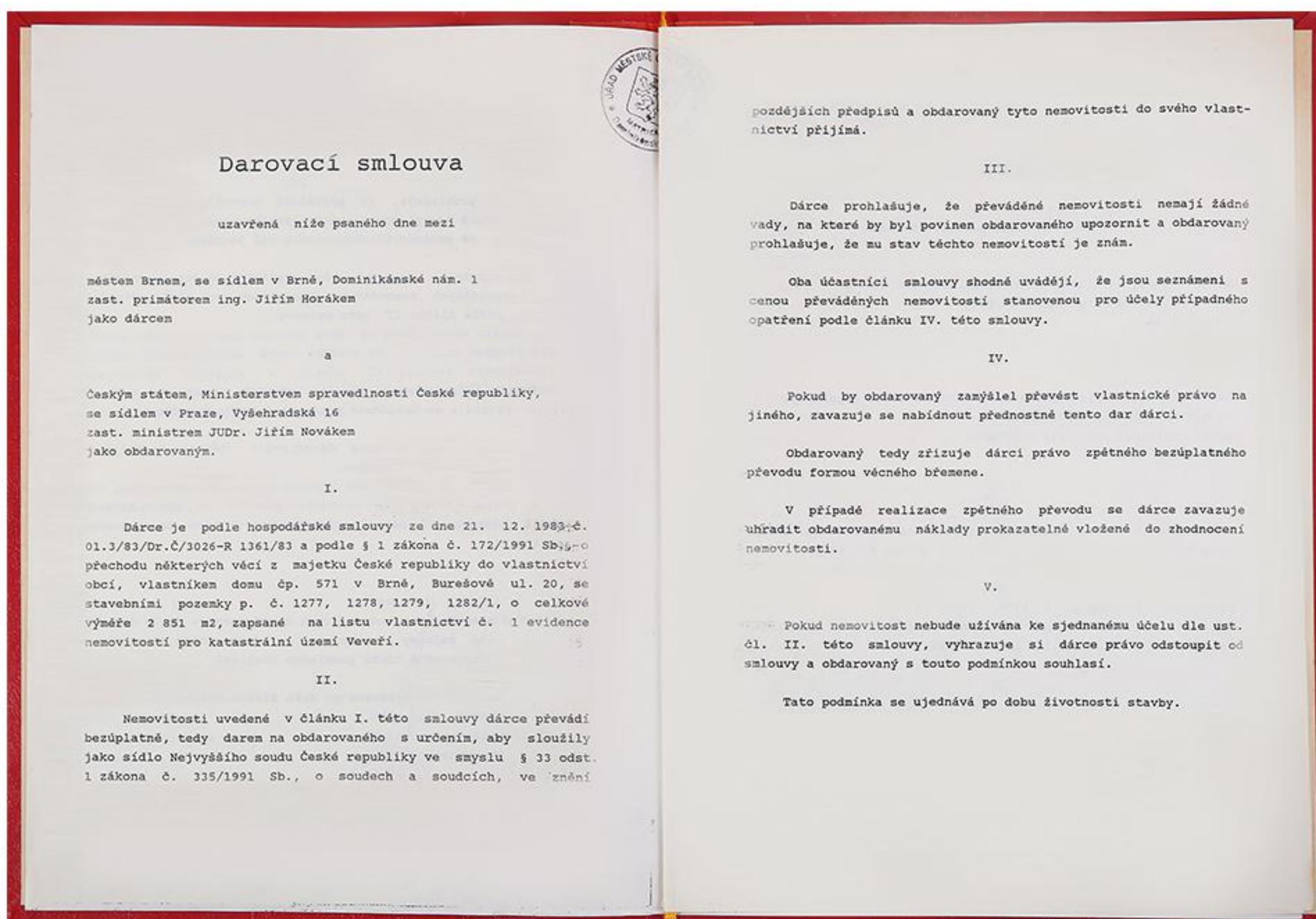

Budova Nejvyššího soudu (2018)

Bylo to něco výjimečného, neboť většinou se při rozpadu federace formovaly nové instituce České republiky z původních republikových orgánů, úřady federální se tzv. rozpustily.

Brněnský magistrát dodržel svůj předchozí slib a daroval pro potřeby Nejvyššího soudu bezúplatně jednu ze svých budov, původní Všeobecný pensijní ústav v Burešově ulici, kde sídlí Nejvyšší soud dodnes. Smlouvu o bezúplatném převodu současného sídla Nejvyššího soudu z majetku města do vlastnictví Ministerstva spravedlnosti ČR tehdy za Brno podepsal primátor Jiří Horák.

Úvodní listy darovací smlouvy, kterou město Brno darovalo ministerstvu spravedlnosti budovu Nejvyššího soudu

Jednotlivá kolegia Nejvyššího soudu, tehdy oficiálně nazývaného Nejvyšší soud České republiky, se z Prahy začala stěhovat na Moravu až v srpnu 1993, budova v Brně se krátce před tím pro potřeby soudu ještě rekonstruovala. Slavnostního otevření se zúčastnili 10. září 1993 tehdejší ministr spravedlnosti Jiří Novák a místopředseda vlády Jan Kalvoda.

(Fotografie nahoře) - Slavnostní otevření budovy Nejvyššího soudu ČR. Zleva Hana Pazderová, vedoucí personálního oddělení soudu, ministr spravedlnosti Jiří Novák a místopředseda vlády Jan Kalvoda

(Fotografie vlevo) - Slavnostní otevření budovy Nejvyššího soudu ČR v Brně. Zleva předseda Nejvyššího soudu ČR Otakar Motejl a ministr spravedlnosti Jiří Novák

Mimochodem, traduje se, že termín 10. září byl nanejvýš symbolický, protože v ten den slavil Otakar Motejl narozeniny. Nejvyšší soud se musel o budovu ještě přibližně 3 roky dělit s akademiky. Začátkem 90. let se v ní totiž na krátký čas usídlil Rektorát a Ústav výpočetní techniky Masarykovy univerzity, některé části využívalo i Vysoké učení technické a Janáčkova akademie múzických umění.

Soudci a zaměstnanci soudu neměli 10. září 1993 těžkou volbu s tvarem dortu k narozeninám Otakara Motejla

Václav Havel, primátor Brna Jiří Horák, předseda Nejvyššího soudu ČR Otakar Motejl (září 1993)

Na počátku své existence Nejvyšší soud České republiky v Brně disponoval pouze pravomocemi, které převzal od Nejvyššího soudu České a Slovenské federativní republiky, a tak převážnou část rozhodovací agendy, která dnes náleží Nejvyššímu soudu, vykonával Vrchní soud v Praze. S účinností od roku 1994 rozhodoval Nejvyšší soud na svém trestním úseku o vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení, dále rozhodoval spory o příslušnost mezi soudy, o odnětí a přikázání věci, o návrhu na vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci a o stížnosti proti rozhodnutí soudů o prodloužení vazby. Ve věcech právního styku s cizinou příslušela Nejvyššímu soudu ČR agenda přezkumu rozhodnutí o přípustnosti vydání do ciziny, rozhodování o povolení průvozu pro účely řízení v cizině a rozhodování o uznání cizozemských trestních rozhodnutí. Až s účinností od 1. září 1995 bylo do výlučné působnosti Nejvyššího soudu ČR zařazeno rozhodování o stížnosti pro porušení zákona v trestních věcech. Do 31. srpna 1995 rozhodoval pouze o stížnostech pro porušení zákona proti rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, po tomto datu o všech stížnostech pro porušení zákona.

V civilních věcech byla do výlučné působnosti Nejvyššího soudu ČR zařazena agenda dovolání s účinností od 1. ledna 1996. Od vzniku samostatné České republiky rozhodoval Nejvyšší soud ČR na svém civilním úseku původně jen o dovoláních proti rozhodnutím Vrchního soudu v Praze, od roku 1996 projednává tento mimořádný opravný prostředek proti rozhodnutím krajských soudů a vrchních soudů v Praze a Olomouci. Teprve s touto změnou se stal Nejvyšší soud ČR vrcholem soudní soustavy.

S rozšířením kompetencí Nejvyššího soudu ČR došlo k výraznému navýšení počtu soudců, protože tyto legislativní změny znamenaly mnohonásobný nárůst nápadu věcí civilních i trestních. V roce 1996 tak pracovalo u Nejvyššího soudu v Brně už 20 soudců občanskoprávního kolegia, sedm soudců obchodního kolegia a 22 soudců kolegia trestního.

V červenci 1998 odešel na vlastní žádost z vedení Nejvyššího soudu JUDr. Otakar Motejl, nedlouho poté se stal ministrem spravedlnosti. Přesně 22. července 1998 jej ve funkci předsedy Nejvyššího soudu nahradila JUDr. Eliška Wagnerová, Ph.D.

Václav Havel a předsedové senátů Nejvyššího soudu Jiří Spáčil a Petr Vojtek

Symbolické předání nejen kytice růží, ale i funkce předsedy Nejvyššího soudu ČR, Otakar Motejl a Eliška Wagnerová (červenec 1998)

JUDr. Eliška Wagnerová, Ph.D., mj. jako první přivedla k Nejvyššímu soudu asistenty soudců, kteří od roku 2000 výrazně pomáhají soudcům při jejich rozhodovací činnosti. Původně začali asistenti působit na civilním úseku soudu, avšak brzy jich bylo stále více potřeba i na úseku trestním. V dnešní době mají téměř všichni soudci Nejvyššího soudu k dispozici dva až tři asistenty. Díky asistentům se daří dlouhodobě, již několik let – i při zvyšujícím se nápadu především v agendách civilního kolegia – udržovat průměrnou délku dovolacího řízení na přibližně stejné úrovni. Aktuálně je to u dovolání v trestních věcech 53 dnů, u civilních dovolání 210 dnů. Přitom například každý soudce občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu jen v dovolací agendě jako člen tříčlenného senátu spolurozhoduje ročně v přibližně 430ti věcech.

Vrátíme-li se zpět do historie a k zásadním změnám v působnosti Nejvyššího soudu po roce 1993, pak je třeba na trestním úseku připomenout především datum 1. ledna 2002. S účinností k tomuto datu totiž došlo k dalšímu výraznému rozšíření rozhodovací agendy trestního kolegia, a tím i nárůstu projednávaných věcí, v souvislosti s tím, že do trestního řádu bylo včleněno dovolání jako další mimořádný opravný prostředek ve věcech trestních.

JUDr. Eliška Wagnerová, Ph.D., byla předsedkyní Nejvyššího soudu do 20. března 2002, kdy se stala místopředsedkyní Ústavního soudu ČR. Předsedkyní Nejvyššího soudu pak byla jmenována JUDr. Iva Brožová, která tuto funkci zastávala až do ledna 2015.

Jmenování Elišky Wagnerové místopředsedkyní Ústavního soudu a současné jmenování Ivy Brožové předsedkyní Nejvyššího soudu, Pražský hrad 20. března 2002

V novodobé historii Nejvyššího soudu je Iva Brožová nejdéle působící předsedkyní. Nejvyšší soud byl až do roku 2002 na základě zmocnění čl. 91 odst. 1 Ústavy České republiky oficiálně označován jako Nejvyšší soud České republiky, od té doby vystupuje už pouze pod názvem Nejvyšší soud.

Soudci Nejvyššího soudu rozhodovali do konce roku 2002 rovněž v agendě správního soudnictví, když na základě opravných prostředků projednávali zákonnost rozhodnutí orgánů veřejné správy, rozhodovali také v kárných řízeních se soudci. Po zřízení Nejvyššího správního soudu k 1. lednu 2003 zůstalo rozhodování ve správních věcech Nejvyššímu soudu jen v omezené míře, a to ve věcech upravených v páté části občanského soudního řádu podle § 244 až § 250l.

K 1. listopadu 2004 byla na trestním úseku agenda rozhodování o uznání cizozemských trestních rozhodnutí přesunuta z Nejvyššího soudu na krajské soudy, oproti tomu, v souvislosti se zavedením institutu předávání mezi členskými státy Evropské unie, začal nově Nejvyšší soud řešit agendu rozhodování o povolení průvozu pro účely předání. Od 1. července 2004 rozhoduje Nejvyšší soud rovněž o návrzích na určení lhůty k procesnímu úkonu podle § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

Taláry soudců Nejvyššího soudu

Vedle rozhodovací činnosti se Nejvyšší soud v době po roce 1989 samozřejmě intenzivně věnoval také sjednocování judikatury, jeho soudci se podíleli na připomínkování návrhů nových zákonů, někteří z nich nové zákonné normy přímo spoluvytvářeli.

Za mimořádný celoživotní přínos českému právu byla bývalá předsedkyně Nejvyššího soudu Iva Brožová v roce 2017 uvedena do Právnické síně slávy

V době, kdy předsedala soudu JUDr. Iva Brožová, vstoupila dne 1. května 2004 Česká republika do Evropské unie. Bylo proto potřeba důsledněji studovat judikaturu členských států unie, vrcholných soudních institucí EU a aplikovat ji nejen u Nejvyššího soudu, ale rovněž s ní seznamovat soudy napříč celou českou soudní soustavou. Nejvyšší soud tak zřídil zahraniční oddělení, dnes nazývané oddělením analytiky a srovnávacího práva EU.

Období, kdy stála v čele Nejvyššího soudu Iva Brožová, je úzce spjato s jejím bojem za soudcovskou nezávislost. V únoru roku 2006 byla totiž tehdejší prezident Václavem Klausem z funkce odvolána s odkazem na tehdy platná ustanovení zákona o soudech a soudcích, který dával možnost těm, kdo jmenují předsedy a místopředsedy soudů, je také odvolat. Iva Brožová podala ústavní stížnost, přičemž Ústavní soud jí vyhověl, příslušnou pasáž zákona o soudech a soudcích zrušil jako protiústavní a následně zrušil i prezidentovo odvolání Ivy Brožové z funkce předsedkyně Nejvyššího soudu. Tím však spory Ivy Brožové s prezidentem České republiky Václavem Klausem a následně také ministrem spravedlnosti Jiřím Pospíšilem, neustaly. I přes ně setrvala Iva Brožová ve funkci až do své rezignace v lednu 2015, kdy prezident Miloš Zeman jmenoval jejím nástupcem prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D.

KONFERENCE „NEJVYŠŠÍ SOUDY V MĚNÍCÍ SE DOBĚ“ BRNO / BRATISLAVA

5. – 7. listopadu 2018

Nejvyšší soud České republiky a Nejvyšší soud Slovenské republiky pořádá za podpory ministerstva spravedlnosti ve dnech 5. – 7. listopadu 2018 v rámci připomínky stoletého výročí zřízení Nejvyššího soudu Československé republiky v roce 1918 mezinárodní konferenci na téma „Nejvyšší soudy v měnící se době“.

5. 11. 2018

19:00 **Uvítací recepce**, Hotel International Brno

6. 11. 2018

8:00 – 8:50 Registrace

9:00 – 9:45 **Zahájení konference**
 Pavel Šámal, *předseda Nejvyššího soudu České republiky*
 Milan Štěch, *předseda Senátu České republiky*
 Radek Vondráček, *předseda Poslanecké sněmovny České republiky*
 Andrej Babiš, *předseda vlády České republiky*
 Pavel Rychetský, *předseda Ústavního soudu České republiky*
 Daniela Švecová, *předsedkyně Nejvyššího soudu Slovenské republiky*
 Jan Kněžínek, *ministr spravedlnosti České republiky*

9:45 – 10:15 Tisková konference

9:45 – 11:00 **Panel I: Historický pohled na fungování Nejvyšších soudů v letech 1918 – 2018**
 Moderátor: František Půry
 Řečníci:
 „Konstituování československého Nejvyššího soudu“ Ladislav Vojáček, *vedoucí Katedry dějin státu a práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita*
 „Kontinuita a diskontinuita při vzniku Československa a role Nejvyššího soudu“ Jan Kuklík, *děkan Právnické fakulty Univerzity Karlovy*
 „Dobové problémy soudnictví a působení slovenských právníků v rámci Nejvyššího soudu ČSR“ Jozef Vozár, *ředitel Ústavu státu a práva Slovenské akademie věd*
 „Soudci Nejvyššího soudu Republiky československé v letech 1918 – 1938“ Stanislav Balík, *emeritní soudce Ústavního soudu České republiky*

11:00 – 11:40 Přestávka na kávu (v průběhu přestávky proběhne společné focení)

11:40 – 13:15 **Panel II: Výzvy soudnictví v moderní době – nezávislost v kontextu národní a mezinárodní politiky**
 Moderátor: Zdeněk Kühn
Hlavní proslov: „Potřeba soudcovské nezávislosti při stíhání nejzávažnějších trestných činů“
 Chile Eboe-Osuji, *předseda Mezinárodního trestního soudu*
 Řečníci:
 „Zajištění právního státu za současného uznání institucionální role exekutivy, legislativy a soudnictví“ Lord Mance, *místopředseda Nejvyššího soudu Spojeného království*
 „Nezávislost soudce v Lucemburku – vnější a vnitřní aspekty“ Jean-Claude Wiwinius, *předseda Nejvyššího soudu a Ústavního soudu Lucemburského velkovévodství*
 „Soudcovská nezávislost coby podmínka demokracie“ Marek Safjan, *soudce Soudního dvora Evropské unie*

13:15 – 13:30 Diskuse

13:30 – 14:30	Přestávka na oběd
14:30 – 16:15	Panel III: Přípustnost dovolání – vede široký přezkum k efektivnější spravedlnosti? Moderátor: Jan Passer Hlavní proslov: „Přípustnost dovolání: modely a jejich fungování v praxi – přichází čas na změnu?“ Pavel Šámal , <i>předseda Nejvyššího soudu České republiky</i> Řečníci: „Filtrace a právní jistota“ Péter Darák, <i>předseda Kúrie Maďarska</i> „O čem není selekce nápadu před vrcholnými soudy“ Michal Bobek, <i>generální advokát Soudního dvora Evropské unie</i> „Filtrace nápadu Nejvyššího soudu: Finský přístup“ Jukka Sippo, <i>soudce Nejvyššího soudu Finska</i>
16:15 – 16:30	Diskuse
16:30	Ukončení prvního konferenčního dne
17:00	Odjezd od Hotelu International Brno do Slavkova
17:45	Příjezd do Slavkova
17:45 – 19:15	Prohlídka expozic zámku Slavkov
19:15	Welcome drink
19:30 – 22:00	Slavnostní večeře

7. 11. 2018

8:15	Odjezd od budovy Nejvyššího soudu do Bratislavy (Bratislavský hrad)
8:30	Odjezd z hotelu International do Bratislavy (Bratislavský hrad)
10:30 – 11:00	Registrace
11:00 – 12:30	Zahájení druhého dne konference Daniela Švecová, <i>předsedkyně Nejvyššího soudu Slovenské republiky</i> Panel IV: Úloha a postavení nejvyšších soudů v současnosti a výhledy do budoucnosti Moderátor: Jarmila Urbancová Řečníci: „Postavení nejvyšších soudů v systému s ústavními soudy, Evropským soudem pro lidská práva a Soudním dvorem Evropské unie: Několik postřehů z Rakouska“ Elisabeth Lovrek, <i>předsedkyně Nejvyššího soudního dvora Rakouské republiky</i> „Omezení a způsoby výkonu pravomocí Nejvyššího soudu“ Damijan Florjančič, <i>předseda Nejvyššího soudu Slovenské republiky</i> „Nejvyšší soud SR a vstup Slovenska do EU“ Juraj Schwarcz, <i>soudce Tribunálu Soudního dvora Evropské unie</i> „Harmonizace jako nástroj pro interpretaci práva na domácí a mezinárodní úrovni“ Andreas Zünd, <i>soudce švýcarského federálního nejvyššího soudu</i>
12:30 – 14:30	Přestávka na oběd
14:30 – 16:00	Panel IV: Úloha a postavení nejvyšších soudů v současnosti a výhledy do budoucnosti (pokračování) Moderátor: Gabriela Dobrovičová Řečníci: „Demokracie, životní prostředí a Nejvyšší soud SR“ Daniel Šváby, <i>soudce Soudního dvora Evropské unie</i> „Smysl, účel a potřebnost rekonstrukce civilního procesu v České republice“ Roman Fiala, <i>místopředseda Nejvyššího soudu České republiky</i> „Vedení Nejvyššího soudu při výstavbě nezávislé a efektivní justice požívající stálý respekt lidu“ John M. Walker, Jr., <i>soudce Odvolacího soudu 2. obvodu USA</i> „Nejvyšší soud SR v působnosti Soudní rady SR: Cesta k posílení nezávislosti a legitimacy“ Lenka Praženková, <i>předsedkyně Soudní rady Slovenské republiky</i>
16:00 – 17:00	Přestávka na kávu
17:00 – 19:30	Slavnostní ukončení konference, recepce Daniela Švecová, <i>předsedkyně Nejvyššího soudu Slovenské republiky</i> Andrej Kiska, <i>prezident Slovenské republiky</i> Pavel Šámal, <i>předseda Nejvyššího soudu České republiky</i> Ivetta Macejková, <i>předsedkyně Ústavního soudu Slovenské republiky</i> Gábor Gál, <i>ministr spravedlnosti Slovenské republiky</i>
20:00	Fakultativní návrat do Brna

8. 11. 2018

Snídaně a odjezd delegací

AEQUITAS

INTERNETOVÝ ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Říjen 2018 na staveništi nové administrativní budovy přiléhající k současnému sídlu Nejvyššího soudu. Z fotografie je patrné, že stavba se pomalu dostává na úroveň okolního terénu, aktuálně se pracuje na nejvyšším ze tří podzemních pater. Předpokládaný termín dokončení stavby je nyní druhá polovina dubna 2019. Jak při své nedávné návštěvě ujistil vedení Nejvyššího soudu nový ministr spravedlnosti Jan Kněžínek, je i pro něj dokončení této kancelářské budovy jednou z priorit. Ministerstvo spravedlnosti je investorem této akce za 150 milionů korun.

ČTVRTLETNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU - 3/2018

Verze: elektronická, formát PDF

Redakce: Mgr. Petr Tomíček - vedoucí redaktor, Mgr. Aleš Pavel, Bc. Monika Němcová

Fotografie:

Aleš Ležatka, soukromý archiv JUDr. Michaela Pažitného, Ph.D., soukromý archiv Mgr. Hynka Zoubka, archiv Nejvyššího soudu, Ing. Jiří Sláma, Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Petr Tomíček

Redakční rada: prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D. – předseda, JUDr. Roman Fiala, JUDr. Vladimír Kůrka, JUDr. František Púry, Ph.D.

Grafické zpracování: Dominik Martin

Registrace: AEQUITAS ISSN 2570-572